

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ Informacje ogólne

Nazwa ZAJĘĆ: PRAWO I ETYKA W STOMATOLOGII	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Medycyny i Stomatologii
Kierunek studiów	Lekarsko-dentystyczny
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	stacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	Rok IV, semestr VII
Liczba przypisanych punktów ECTS	1
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Wykłady (7), wykłady e-learning (3), seminaria (5)
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☐ zaliczenie na ocenę: ☐ opisowe ☐ testowe ☐ praktyczne ☐ ustne ☐ zaliczenie bez oceny ☒ egzamin końcowy: ☐ opisowy ☒ testowy ☐ praktyczny ☐ ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej, zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/wydzialy/wydzial-lekarsko-biotechnologiczny/zaklad-historii-medycyny-i-etyki-lekarskiej
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając na

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		kształtowanie postaw przyszłych lekarzy stomatologów w oparciu o system norm prawnych i etycznych ugruntowanie przepisów prawnych obowiązujących w polskim systemie opieki zdrowotnej stosowanie przepisów kodeksu etyki lekarskiej zapoznanie studentów z działalnością komisji bioetycznych określenie rangi zawodu lekarza stomatologa i odpowiedzialności zawodowej korzystanie z przepisów prawa pracy przyswojenie przepisów prawnych i etycznych w relacji pacjent-lekarz stomatolog ukazanie moralnych i prawnych aspektów w transplantologii ukazanie etycznych aspektów problemu umierania zwrócenie uwagi na dylematy współczesnej medycyny przekazanie studentom podstawowych zasad ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego uformowanie wiedzy medycznej w aspekcie prawnym i etycznym
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Posiada znajomość norm prawnych i etycznych
	Umiejętności	Stosuje przepisy prawne i normy etyczne
	Kompetencji społecznych	Posiada nawyk samokształcenia, komunikowania się i upowszechniania nabytej wiedzy

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
lp. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zna aktualny stan wiedzy na temat: społecznego wymiaru zdrowia i choroby, wpływu środowiska społecznego (rodziny, sieci relacji społecznych) i nierówności społecznych na stan zdrowia,- społeczno-kulturowych różnic i roli stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych,	K_D.W01	O, SP, PS
W02	zna formy przemocy, modele wyjaśniające przemoc w rodzinie i w instytucjach, społeczne uwarunkowania różnych form przemocy oraz rolę lekarza w rozpoznawaniu przemocy	K_D.W02	O, SP, PS
W03	rozumie symboliczne znaczenie zdrowia, choroby, niepełnosprawności i starości w relacji do postaw społecznych, konsekwencje społeczne choroby i niepełnosprawności oraz bariery społeczno-kulturowe; zna aktualną koncepcję jakości życia uwarunkowaną stanem zdrowia	K_D.W03	O, SP, PS
W04	rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem i pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem	K_D.W04	O, SP, PS
W05	rozumie funkcjonowanie instytucji medycznych oraz społeczną rolę lekarza	K_D.W05	O, SP, PS
W06	zna zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej	K_D.W12	O, SP, PS
W07	zna imperatyw i wzorzec zachowania lekarza ustalony przez samorząd zawodowy lekarzy i lekarzy-dentystów	K_D.W14	O, SP, PS

W08	zna prawa pacjenta	K_D.W15	O, SP, PS
W09	zna historię medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem historii stomatologii	K_D.W16	O, SP, PS
W10	zna kształtowanie się nowych dyscyplin medycznych	K_D.W17	O, SP, PS
W11	zna osiągnięcia czołowych przedstawicieli medycyny polskiej	K_D.W18	O, SP, PS
W12	zna zasady ochrony własności intelektualnej	K_D.W19	O, SP, PS
U01	uwzględnia w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych,	K_D.U01	O, SP, PS
U02	dostrzega i właściwie reaguje na oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych	K_D.U02	O, SP, PS
U03	buduje pełną zaufania atmosferę podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia	K_D.U03	O, SP, PS
U04	potrafi budować pełną zaufania atmosferę podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia	K_D.U04	O, SP, PS
U05	podejmuje działania zmierzające do poprawy jakości życia pacjenta i zapobiegania jej pogorszeniu się w przyszłości	K_D.U05	O, SP, PS
U06	przeprowadza rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażenia empatii	K_D.U06	O, SP, PS
U07	identyfikuje czynniki wystąpienia ryzyka przemocy, rozpoznaje przemoc i odpowiednio reaguje	K_D.U07	O, SP, PS
U08	rozpoznaje i stosuje środki przewidziane normatywnie, gdy istnieje konieczność podjęcia działań lekarskich bez zgody pacjenta lub z zastosowaniem przymusu wobec pacjenta	K_D.U09	O, SP, PS
U09	pracuje w zespole wielospecjalistycznym, w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym	K_D.U10	O, SP, PS
U10	w działaniach zawodowych przestrzega obowiązujących regulacji prawnych i kieruje się wzorcem etycznym ustalonym przez korporację	K_D.U11	O, SP, PS
U11	przestrzega praw pacjenta, w tym: prawa do ochrony danych osobowych, prawa do intymności, prawa do informacji o stanie zdrowia, prawa do wyrażenia świadomej zgody na leczenie lub odstąpienie od niego oraz prawa do godnej śmierci	K_D.U12	O, SP, PS
U12	wykazuje odpowiedzialność za swój rozwój zawodowy i wkład w dalszy rozwój nauk medycznych	K_D.U13	O, SP, PS
U13	rozpoznaje własne ograniczenia, ocenia własne deficyty i potrzeby edukacyjne oraz planuje aktywność edukacyjną i jej ewaluację	K_D.U14	O, SP, PS
U14	przekazuje swoją wiedzę innym	K_D.U16	EU
K01	wykazuje nawyk samokształcenia i uczenia się przez całe życie	K_K01	
K02	akceptuje potrzebę standardów etycznych i uwarunkowania prawne związane z wykonywanym zawodem	K_K02	
K03	wykazuje szacunek do ludzkiego ciała	K_K04	
K04	okazuje szacunek wobec pacjenta, grup społecznych oraz troskę o ich dobro i bezpieczeństwo	K_K05	
K05	postrzega potrzeby kompleksowego rozumienia zjawisk fizycznych w aspekcie organizmu ludzkiego	K_K06	
K06	rozumie poczucie odpowiedzialności za powierzone dobro	K_K07	

K07	rozumie znaczenie relacji między badającym i badanym	K_K08	
K08	rozumie potrzebę zachowania tajemnicy lekarskiej i poszanowania praw chorego	K_K09	
K09	potrafi formułować opinie dotyczące różnych aspektów działalności zawodowej	K_K10	

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć

Ip. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć						
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy
W01	K_D.W01	X	X				X	
W02	K_D.W02	X	X				X	
W03	K_D.W03	X	X				X	
W04	K_D.W04	X	X				X	
W05	K_D.W05	X	X				X	
W06	K_D.W12	X	X				X	
W07	K_D.W14	X	X				X	
W08	K_D.W15	X	X				X	
W09	K_D.W16	X	X				X	
W10	K_D.W17	X	X				X	
W11	K_D.W18	X	X				X	
W12	K_D.W19	X	X				X	
U01	K_D.U01	X	X				X	
U02	K_D.U02	X	X				X	
U03	K_D.U03	X	X				X	
U04	K_D.U04	X	X				X	
U05	K_D.U05	X	X				X	
U06	K_D.U06	X	X				X	
U07	K_D.U07	X	X				X	
U08	K_D.U09	X	X				X	
U09	K_D.U10	X	X				X	
U10	K_D.U11	X	X				X	
U11	K_D.U12	X	X				X	
U12	K_D.U13	X	X				X	
U13	K_D.U14	X	X				X	
U14	K_D.U16	X	X				X	
K01	K_K01	X	X				X	
K02	K_K02	X	X				X	
K03	K_K04	X	X				X	
K04	K_K05	X	X				X	
K05	K_K06	X	X				X	
K06	K_K07	X	X				X	
K07	K_K08	X	X				X	
K08	K_K09	X	X				X	
K09	K_K10	X	X				X	

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
lp. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr zimowy			
E-learning			
TK01	Przepisy prawne i normy etyczne wykonywania zawodów medycznych w Polsce	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK02	Zasady etyczno-prawnego postępowania w przypadkach choroby, umierania i śmierci	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK03	Transplantologia-aspekty etyczne i prawne	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
Wykłady			
TK01	System opieki zdrowotnej w Polsce w oparciu o normy prawne i etyczne	2	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK02	Przepisy z zakresu prawa pracy	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK03	Regulacje prawne świadczeń zdrowotnych	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK04	Przepisy prawne i normy etyczne w relacji pacjent-lekarz stomatolog ze szczególnym uwzględnieniem empatycznego podejścia do pacjenta	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK05	Ranga zawodu lekarza stomatologa i odpowiedzialność zawodowa	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK06	Poszanowanie godności i prawa pacjenta przy wykonywaniu zawodu	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
Seminaria			
TK01	Dokumentacja medyczna	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10,

			U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK02	Sposoby opiniowania w sprawach karnych	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK03	Przemysł medyczny i farmaceutyczny	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK04	Prawo autorskie	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09
TK05	Dylematy współczesnej medycyny w aspekcie prawno-etycznym	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, W11, W12, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, U12, U13, U14, K01, K02, K03, K04, K05, K06, K07, K08, K09

Zalecana literatura:

Literatura podstawowa

1. Brzeziński T.: Etyka lekarska. PZWL, Warszawa 2002
2. Chyrowicz B.: O sytuacjach bez wyjścia w etyce. Znak, Kraków, 2008
3. Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i godności ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny (Rada Europy, Oviedo, kwiecień 1997r)
4. Fenigsen R.: Przysięga Hipokratesa. Świat Książki, Warszawa 2010
5. Fenigsen R.: Eutanazja. Wydawnictwo w drodze, Poznań 2002
6. Fiutak A.: Prawo w medycynie. C.H.Beck, 2011
7. Hartman J.: Bioetyka dla lekarzy. Wolters Kluwer Polska, 2011
8. Hołówka J.: Etyka w działaniu. Prószyński i S-ka, Warszawa 2001
9. The Human rights, ethical and moral dimensions of health care. (Europejski przewodnik po bioetyce, opracowany przez zespół ekspertów Rady Europy, zalecany lekarzom Europy) Tłum. T. Jasudowicz, Toruń, 2005
10. Kodeks Etyki Lekarskiej z dnia 02 lutego 2004 roku
11. Komitet Etyki w Nauce PAN.: Dobre obyczaje w nauce. (Dokument na stronie www.ken.pan.pl)
12. Łuków P.: Granice zgody: autonomia zasad i dobro pacjenta. Scholar, Warszawa 2005
13. Nesterowicz A.: Prawo medyczne. Wyd. Dom Organizatora, Toruń 2005
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy stomatologów (Dz.U. Nr 31, poz.602)
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 maja 1999r. w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza stomatologa (Dz.U. Nr54, poz.571)
16. Singer Peter.: Etyka praktyczna. Przekł. z ang. A. Sagan, Warszawa 2003
17. Świerczyński M., Traple E.: Prawo farmaceutyczne. Wolters Kluwer Polska, 2011

18. Suchorzewska I. (red), wybrane zagadnienia etyki lekarskiej z elementami prawa w medycynie. Akademia Medyczna w Gdańsku, Gdańsk, 2006
19. Ziółkowska-Rudowicz E., Kładna A.: Empatia jako jedna z ważnych umiejętności klinicznych (w:)Pielęgniarstwo. Desmurgia. Stany zagrożenia życia-podręcznik, (red.) A. Kładna. Wydawnictwo Pomorskiej Akademii Medycznej, Szczecin,2007, s. 9-20.
20. Ziółkowska-Rudowicz E., Kładna A.: Kształcenie empatyczne lekarzy. Część I-IV. Pol. Merkuriusz Lekarski,2010, Nr 172,173,174
Literatura uzupełniająca
1. Biegański W.: Myśli i aforyzmy o etyce lekarskiej. PZWL, Warszawa, 1957
2. Hope Tony, Medical ethics. A Very Short Introduction. Oxford University Press, New York 2004

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]
	W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	12
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	10
Czytanie wskazanej literatury	10
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	
Przygotowanie do egzaminu	10
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	42
Punkty ECTS	1
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZĆ – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne